

Skövde kommun
skovdekommun@skovde.se

2018-06-27
Dnr 400-2017:7326

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning om
källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och
svenska i grundskolan vid Stöpenskolan
i Skövde kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och svenska i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt till digitala och andra källor. Detta omfattar både *vad* undervisningen om källkritiskt förhållningssätt innehåller och *hur* undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att utveckla sina förmågor.

I granskningen omfattar begreppet källkritiskt förhållningssätt både undervisning om *informationssökning och källkritik*. Granskningen omfattar källkritiskt förhållningssätt både till *digitala och andra källor* men med särskild uppmärksamhet på hur undervisningen möter utmaningar kopplade till digitala källor. Granskningen omfattar ämnena *samhällskunskap* och *svenska* i grundskolans årskurs 9.

De övergripande frågeställningarna är:

Samhällskunskap

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet samhällskunskap eleverna förutsättning att utveckla sin förmåga att söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Svenska

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet svenska eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Stöpenskolan, är en kommunal grundskola i Skövde kommun med elever i årskurs 7-9. Skolan har vid granskningstillfället ca 360 elever varav 115 går i årskurs 9. Skolan leds av en rektor.

Skolinspektionen besökte Stöpenskolan den 8-9 maj 2018. Besöket genomfördes av Olivia Öberg och Ulrika Sutorius. Intervjuer med elever, tre lärare i samhällskunskap, tre lärare i svenska och rektor har genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området med en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden.

- Undervisningen i ämnet samhällskunskap behöver omfatta hela innehållet i kunskapsområdet *Information och kommunikation*. Rektorn behöver även säkerställa att personalen har den kompetens som krävs för en modern undervisning om ett källkritiskt förhållningssätt.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap i låg utsträckning omfattar nyhetsvärdering och hur individer och grupper framställs i nyheter. Det framkommer få exempel på hur lärare arbetar inom området. En lärare arbetar med nyhetsvärdering, åsikter och fakta samt hur individer och grupper framställs i nyheter, till exempel att ta upp hur President Trump skildras i media. Övriga lärare pratar med eleverna om aktuella nyheter på lektionerna, men ger inga exempel på hur de arbetar med hur individer och grupper framställs i nyheter i ämnet samhällskunskap. Eleverna bekräftar att det endast är en klass som har tagit upp nyheter och hur de kritiskt granskar dem. Övriga elever berättar att undervisningen består i "bara att [läraren] visat vad som hänt". Ingen elev känner igen att de har pratat om hur individer eller grupper framställs i nyheter beroende på kön, etnicitet, ålder eller religion.

Skolinspektionen bedömer att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de tar upp möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier. Granskningen visar att inte alla lärare undervisar om risker på nätet. De lärare som tar upp risker pratar bland annat om teman såsom falska nyheter, diskussionen kring alternativa fakta samt vad som är lagligt och olagligt på nätet. Det kan även handla om vilken information eleverna lägger ut på nätet, och att de bör tänka sig för vad de ger för bild av sig själva om en framtida arbetsgivare skulle googla på deras namn. Eleverna bekräftar bilden att det skiljer sig åt mellan klasser huruvida undervisningen omfattar möjligheter och risker med internet och kommunikation via elektroniska medier.

Granskningen visar att undervisningen i samhällskunskap omfattar mediernas olika roller i samhället. Lärare tar upp medias roll i demokratier och diktaturer i ett arbetsområde kring massmedier i årskurs åtta. I området tas bland annat upp hur eleverna kan känna igen en text med en särskild opinion eller åsikt. Även skillnaden mellan dags- och kvällstidningar har tagits upp i ämnet samhällskunskap. Det varierar dock mellan lärarna huruvida de undervisar om hur en tidning är uppbyggd eller inte.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver följa upp att lärarna i samhällskunskap har den kompetens som krävs för en modern undervisning om källkritiskt förhållningssätt samt erbjuda relevant kompetensutveckling där det behövs. Granskningen visar att rektorn inte följer upp lärarnas kompetens inom källkritiskt förhållningssätt eftersom hen förutsätter att lärarna har tillräcklig kompetens genom deras utbildning. Enligt rektorn finns det lärare som har uppgett att de önskar fortbildning inom digitalisering, men inte kring något som rör själva undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Lärarna i samhällskunskap ser positivt på kompetensutveckling inom källkritik och upplever att de har tillräcklig kompetens för att undervisa om källkritiskt förhållningssätt, men framhåller att de upplever sig alltid ligga lite efter eleverna i och med de samhällsförändringar digitaliseringen leder till såsom exempelvis informationsutbyte i sociala medier.

- Undervisningen i ämnet samhällskunskap behöver utformas så att eleverna i högre grad får möjligheter att utveckla förmågan att *söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet.*

Skolinspektionen bedömer att inte all undervisning i samhällskunskap är varierad eller inkluderar elevaktiva arbetsmetoder i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Det framkommer i intervjuerna att undervisningen skiljer sig åt beroende på vilken lärare som undervisar. En lärare varierar undervisningen om mediers roller, och ger exempel på hur hen har genomgångar, ger eleverna skrivuppgifter, visar klipp och låter eleverna diskutera kring klippet eller någon aktuell nyhet. Övriga lärare ger få exempel på varierade arbetsmetoder i undervisningen, som framför allt består i att läraren tar upp en nyhet eller händelse, och saknar moment där eleverna får samtala och diskutera.

Granskningen visar vidare att lärarna inte utformar undervisningen utifrån elevernas ämnesspecifika kunskaper eller erfarenheter. Lärarna kan i början av en lektion stämma av med eleverna om de har hört om en nyhet i omvärlden, men tar inte reda på elevernas kunskaper om mediers roller, nyhetsvärdering eller möjligheter och risker med elektroniska medier. En lärare upplever att flickorna och pojkarna har olika kunskaper inom området, men uppger att hen inte har utformat undervisningen på något särskilt sätt utifrån detta. Eleverna bekräftar att lärarna inte har frågat eleverna vad de kan inför ett nytt arbetsområde, och säger i intervjun att de upplever att lärarna litar på att eleverna ska kunna hitta relevanta källor när de söker information på egen hand. Lärarna uppger i intervju att de skulle behöva en planering för hur eleverna ska kunna fördjupa sina kunskaper i källkritiskt förhållningssätt.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ge lärarna i samhällskunskap förutsättningar att samverka och utbyta erfarenheter kring utvecklingen av undervisningen om källkritiskt förhållningssätt för att säkerställa en likvärdig undervisning. Granskningen visar att lärarna inte samverkar i planeringen av undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Lärarna uppger att de under ämneskonferenser kan tipsa varandra om lektionsmaterial eller prata om

”driftsfrågor”. Lärarna i samhällskunskap berättar att de har ämneslagskonferenser, arbetslagskonferenser och arbetsplatsträffar i ett rullande schema med en ny konferens varje vecka, vilket innebär att de har ämneskonferens ungefär en gång i månaden. Lärarna vill dock poängtera att den mesta tiden går åt till annat, exempelvis driftsfrågor, än till att samverka kring undervisningen.

- Undervisningen i ämnet svenska behöver omfatta hela innehållet i kunskapsområdet *Informationssökning och källkritik*. Rektorn behöver även säkerställa att personalen har den kompetens som krävs för en modern undervisning om ett källkritiskt förhållningssätt.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i viss utsträckning omfattar informationssökning på internet och genom intervjuer, och i mindre utsträckning i böcker och på bibliotek. När eleverna söker information i böcker handlar det framför allt om att eleverna använder läroboken eller ett häfte som läraren tillhandahåller. En lärare uppger att: ”Faktum är att de väldigt sällan använder källor från böcker. Bara digitala.” Eleverna har begränsade möjligheter att söka information i böcker på biblioteket. Lärarna besöker inte biblioteket tillsammans med eleverna för att hjälpa dem att söka information. Eleverna besökte skolans bibliotek vid ett tillfälle när de skulle söka information, men kunde enligt lärarna inte hitta information om deras arbete. I undervisningen söker eleverna information på internet, ibland utifrån givna sidor som lärarna tar fram åt eleverna. Undervisningen berör dock inte sökstrategier på internet, och inte heller vad som påverkar vilka träffar som kommer upp i sökresultaten. Det framkommer att lärarna låter eleverna göra intervjuer, både för att söka information och för att öva på att våga ta kontakt med andra människor.

Granskningen visar att undervisningen i svenska omfattar att citera och göra källhänvisningar. I undervisningen går lärarna igenom hur eleverna refererar till både analoga och digitala källor. Framför allt hänvisar eleverna till digitala källor. Eleverna får citera och hänvisa till källor när de skriver en text, såsom en debattartikel, eller när de ska söka information om ett särskilt tema. En lärare berättar att hen i årskurs sju arbetar med att låta eleverna göra en källförteckning, och att de i årskurs åtta ska referera till flera olika texter.

Granskningen visar att undervisningen i svenska omfattar att sovra i en stor informationsmängd. Undervisningen berör tillvägagångssätt för att snabbt hitta intressanta fakta och få en bild av innehållet i texter, såsom att läsa baksidan på en bok, titta på rubriker och underrubriker samt att skumläsa. Undervisningen omfattar även att pröva källors trovärdighet på olika sätt. När eleverna söker information tar läraren upp hur de kan avgöra om en källa är trovärdig eller inte, som exempelvis att värdera en hemsidas kvalitet genom att titta på dess textinnehåll och om dess upphovsman refererar till källor. Läraren tar upp källkritiska begrepp för eleverna, exempelvis skillnaden mellan primär- respektive sekundärkällor.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver följa upp att lärarna i svenska har den kompetens som krävs för en modern undervisning om källkritiskt förhållningssätt

samt erbjuda relevant kompetensutveckling där det behövs. Granskningen visar att rektorn inte följer upp lärarnas kompetens inom källkritiskt förhållningssätt eftersom hen förutsätter att de har tillräcklig kompetens genom deras utbildning. Enligt rektorn finns det lärare som har uppgett att de önskar fortbildning inom digitalisering, men inte kring något som rör själva undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Granskningen visar att lärarna i svenska upplever en osäkerhet kring deras kompetens i källkritiskt förhållningssätt. En lärare i svenska uppger att "informationen rullar in så snabbt, vi hinner inte med" varpå en annan lärare framhåller osäkerheten kring var de sätter ribban för eleverna i undervisningen: "Våra elever ska kunna värdera och granska information och lita på att de inte blir lurade. Men vi är på högstadiet. Hur långt ska vi sträcka oss?" Lärarna har inte blivit erbjudna kompetensutveckling och framhåller att det ligger mycket på den enskilda läraren att uppge sina kompetensutvecklingsbehov. De uppger att om de själva kommer med förslag på fortbildning är det inte säkert att de kan gå på grund av tidsbrist.

- Undervisningen i ämnet svenska behöver utformas så att eleverna i högre grad får möjligheter att utveckla förmågan att *söka information från olika källor och värdera dessa*.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen till delar inkluderar elevaktiva arbetsmetoder och elevdelaktighet. Granskningen visar att det varierar bland lärare huruvida de ger eleverna möjlighet till samtal och diskussion om informationssökning för att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt. Lärarna undervisar om informations-sökning och källkritik genom att låta eleverna söka information eller besvara frågor där de behöver värdera olika källor. När eleverna söker information får de ibland stöd-frågor att svara på så att de hittar rätt information. En lärare låter eleverna samtala kring sina sökningar, medan övriga lärare uppger att de inte stödjer eleverna tillräckligt utan framhåller att detta är en del av undervisningen som de känner sig osäkra på. "Problemet är just det här att de inte kan. Vi borde hjälpa dem mer med att hitta. De söker på Google och kan inte mer". Lärarna uppger i intervjun att de skulle behöva en planering för hur eleverna ska kunna fördjupa sina kunskaper i källkritiskt förhållningssätt.

Eleverna bekräftar att lärarna inte stödjer dem när de söker information på internet och uppger även att de inte har möjligheter att påverka undervisningen. Vidare önskar eleverna få mer fördjupade kunskaper i informationssökning: "De flesta har lärt sig själva hur man söker" och även källkritik: "... mer allmänt över hela området om källkritik vill jag lära mig. Både i svenska och samhällskunskap."

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att samverka och utbyta erfarenheter kring utvecklingen av undervisningen om källkritiskt förhållningssätt för att säkerställa en likvärdig undervisning. Granskningen visar att lärarna i svenska inte samverkar i planeringen av undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Lärarna har ämneskonferens en gång var tredje vecka, men upplever trots detta att de inte har någon tid till att prata om utveckling av undervisning i källkritiskt förhållningssätt. De uppger att det även är ett problem att de inte har

planeringstid samtidigt då de skulle kunna sitta och planera undervisning tillsammans. Lärarna uppger att de inte heller har haft någon möjlighet att samverka med någon IT-pedagog eller bibliotekarie kring undervisningen om källkritiskt förhållningssätt.

1.1 Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 27 februari 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se), eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2017:7326) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Agneta Kenneberg

Beslutsfattare
Signerat av: Agneta Kenneberg

X Olivia Öberg

Föredragande
Signerat av: Olivia Öberg

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-om-kallkritik/>

Bilaga 1 Författningsstöd för kvalitetsgranskningsprojekt Undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhälls- kunskap och svenska i grundskolan

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 9 §

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

2 kap. 9 §

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn och förskolechefen ska benämnas på detta sätt. Dessa benämningar ska förbehållas den som har en anställning som rektor eller förskolechef.

En ställföreträdare får utses för en rektor eller en förskolechef

2 kap. 34 §

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

10 kap. 2 §

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)**5 kap 2 §**

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2016. Denna läroplan, tredje upplagan, tillämpas fram till dess att den fjärde upplagan träder i kraft den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019).

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

I detta avsnitt anges bland annat att;

”Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Enligt ett av de övergripande målen ska skolan ansvara för att varje elev

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden.

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

I detta avsnitt anges bland annat att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Ett av skolans mål är att varje elev

- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel och
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

*Centralt innehåll**Information och kommunikation*

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska*Syfte*

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

*Centralt innehåll**Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2017. (*obligatorisk fr.o.m. läsåret 2018/2019*)

Under läsåret 2017/2018 är det *möjligt* att följa den fjärde upplagan av läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (reviderad 2017). Från och med den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019) är det däremot *obligatoriskt* att följa den fjärde upplagan av läroplanen. Avsnitt för att förtydliga skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens har lagts till i den fjärde upplagan (2017 års revidering). Exempelvis har i kursplanen för ämnet samhällskunskap, starkare betoning tillförts på att omfatta olika aspekter av digitala medier, till exempel hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering. I kursplanen för ämnet svenska har ett syfte för ämnet tillförts om att ge eleverna möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter.

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

”Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna

sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens...”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Samma innehåll i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

En punkt har lagts till under övergripande målen där det anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Ingen ny lydelse i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.
- Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information om samhället från olika källor. Genom

undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

Centralt innehåll

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska

Syfte

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. (Proposition 2009/10:165)

"(...) Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper." (s. 223)